



CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
ZESPÓŁ REALIZACJI
BADAŃ

29-35-69, 628-37-04
21-07-57, 628-90-17

UL. ŻURAWIA 4A, SKR.PT.24
00-503 W A R S Z A W A
TELEFAX: 29-40-89

BS/47/37/93

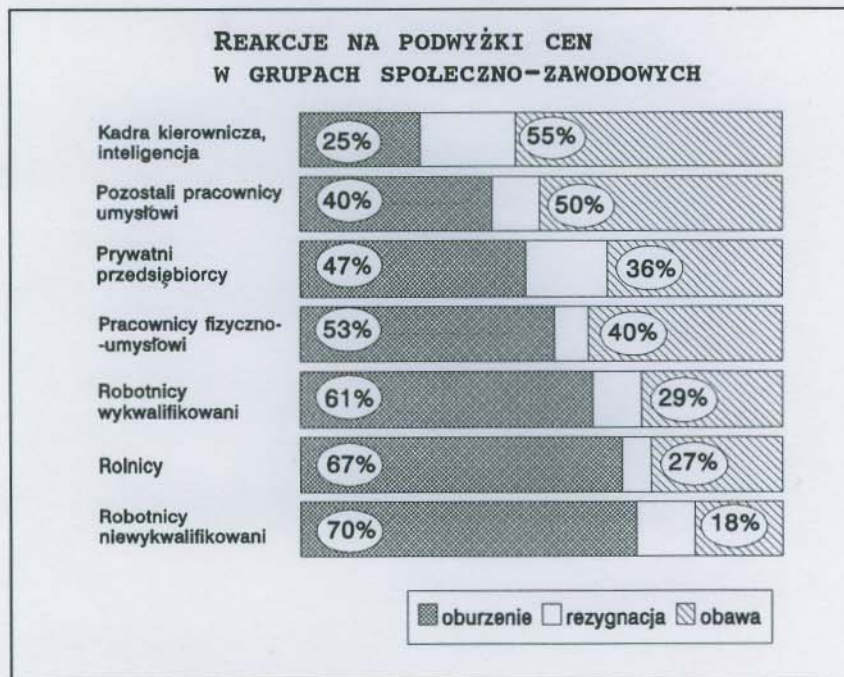
**REAKCJE NA PODWYŻKI CEN NOŚNIKÓW ENERGII
SPOSOBY RADZENIA SOBIE
W SYTUACJI KŁOPOTÓW FINANSOWYCH**

Komunikat z badań

Warszawa, kwiecień 1993 r.

Uwaga: Przedruk materiałów CBOS w całości lub w części oraz wykorzystanie danych empirycznych jest dozwolone wyłącznie z podaniem źródła.

◆ Reakcje na styczniowe podwyżki cen nośników energii były zróżnicowane. Do grup najbardziej niezadowolonych ze wzrostu cen należeli robotnicy, w tym zwłaszcza niewykwalifikowani, oraz rolnicy. W grupie pracowników umysłowych dominowało natomiast uczucie obawy.



◆ Ostatnia podwyżka cen paliw spowodowała, że 5% użytkowników samochodów ograniczyło korzystanie z tego środka lokomocji. Jednak od pół roku blisko 40% nie stosowało i nie stosuje żadnych ograniczeń.

◆ W sytuacji kłopotów finansowych przede wszystkim ograniczamy wydatki, głównie na żywność i ubranie, lub też całkowicie rezygnujemy z wydatków na niektóre cele, zwłaszcza na kulturę, wypoczynek i rozrywkę. Rzadziej natomiast podejmujemy dodatkowe zajęcia zarobkowe.

Po styczniowej podwyżce cen nośników energii CBOS podjął próbę zbadania reakcji społeczeństwa na nowe ceny oraz klimatu i nastrojów, jakie towarzyszyły temu wydarzeniu. Badano także strategie postępowania respondentów w sytuacji, kiedy ich dochody są zbyt niskie w stosunku do potrzeb¹.

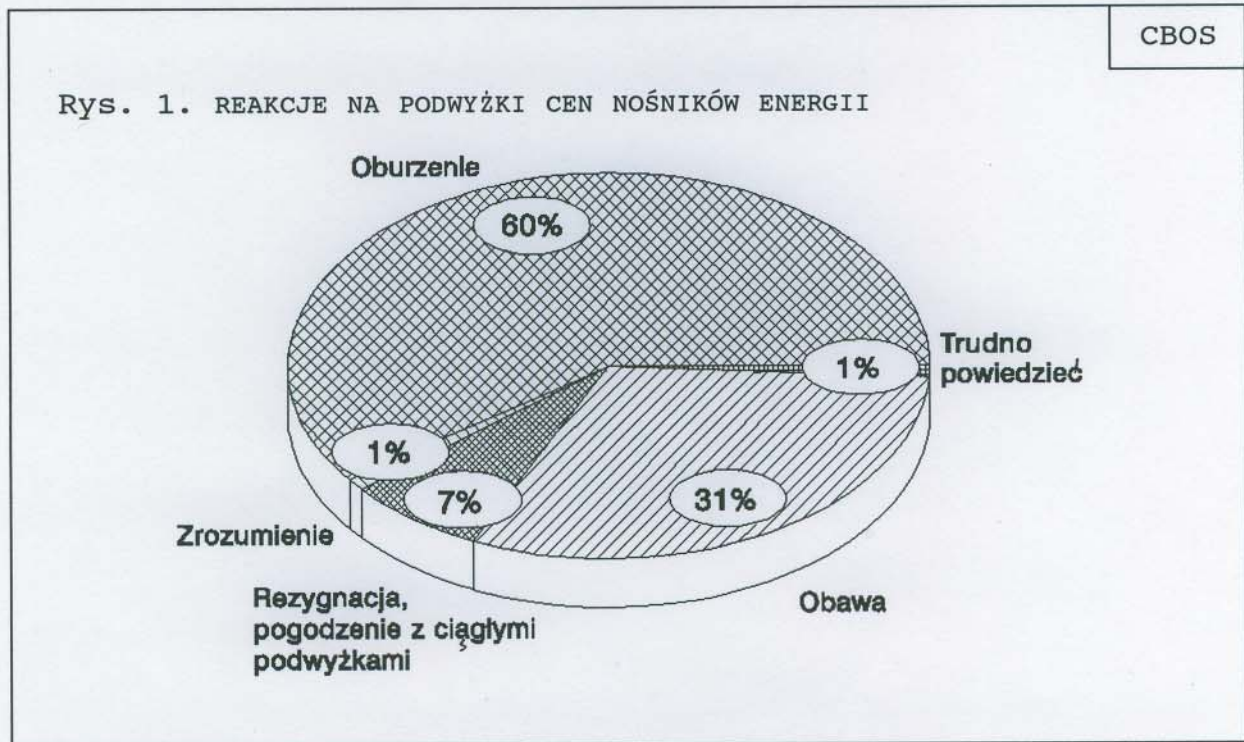
Emocjonalne reakcje na podwyżkę cen nośników energii

Z sondażu przeprowadzonego w styczniu tego roku, a więc jeszcze przed podwyżką cen, wynikało, że 1/3 badanych miała w ciągu ostatnich dwunastu miesięcy trudności z opłacaniem rachunków za gaz i energię elektryczną². Prawie jednocześnie z ceną gazu i elektryczności wzrosła także cena benzyny. Wiąże się to ze zwiększeniem wydatków na paliwo w rodzinach mających samochód, a jest ich - jak wynika z badań CBOS - około 55%.

Pierwsze emocje respondentów związane ze wzrostem cen podzieliły się między oburzenie na wysokość podwyżki a obawę o przyszłą sytuację materialną własnej rodziny (rys. 1).

¹ Badanie "Aktualne problemy i wydarzenia" (32) zrealizowano w dniach 12-14 lutego 1993 r. na reprezentatywnej próbie losowej dorosłej ludności Polski (N=1255).

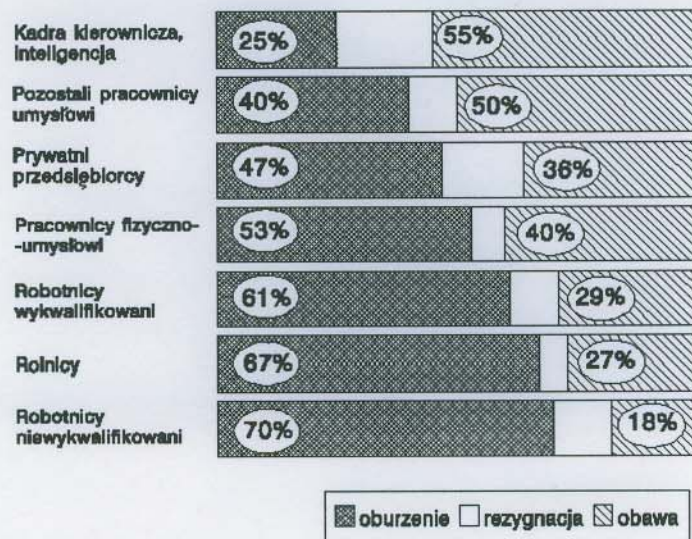
² Badanie "Aktualne problemy i wydarzenia" (31) zrealizowano w dniach 15-17 stycznia 1993 r. na reprezentatywnej próbie losowej dorosłej ludności Polski (N=1208).



Obawę przed zmniejszeniem się wskutek podwyżek cen i tak już mocno nadwreżonych budżetów domowych wyraziła 1/3 ankietowanych. Dwa razy częściej deklarowano jednak oburzenie. Do rezygnacji i pogodzenia się z ciągłymi podwyżkami przyznało się tylko 7% badanych, a prawie nikt (1%) nie uznał ich za konieczne w obecnej sytuacji gospodarczej.

Trudno się spodziewać, że społeczeństwo z aprobatą przyjmie podwyżki cen, niemniej jednak różne grupy społeczne przyjęły je odmiennie. Z pewnym przybliżeniem można powiedzieć, że im wyższa pozycja respondenta w hierarchii społecznej, tym rzadziej deklaruje on oburzenie, jednocześnie zaś częściej obawia się skutków, jakie mogą mieć ostatnie podwyżki dla sytuacji materialnej własnej rodziny (rys. 2).

Rys. 2. REAKCJE NA PODWYŻKI CEN W GRUPACH SPOŁECZNO-ZAWODOWYCH



Na emocje społeczne związane z wprowadzeniem nowych cen nośników energii wpływa ocena stopnia, w jakim podwyżki te odbijają się na sytuacji materialnej gospodarstw domowych respondentów (tab. 1). Przypomnijmy, że w styczniowym sondażu CBOS 1/3 respondentów przyznała się do kłopotów finansowych związanych z opłatami za gaz i elektryczność.

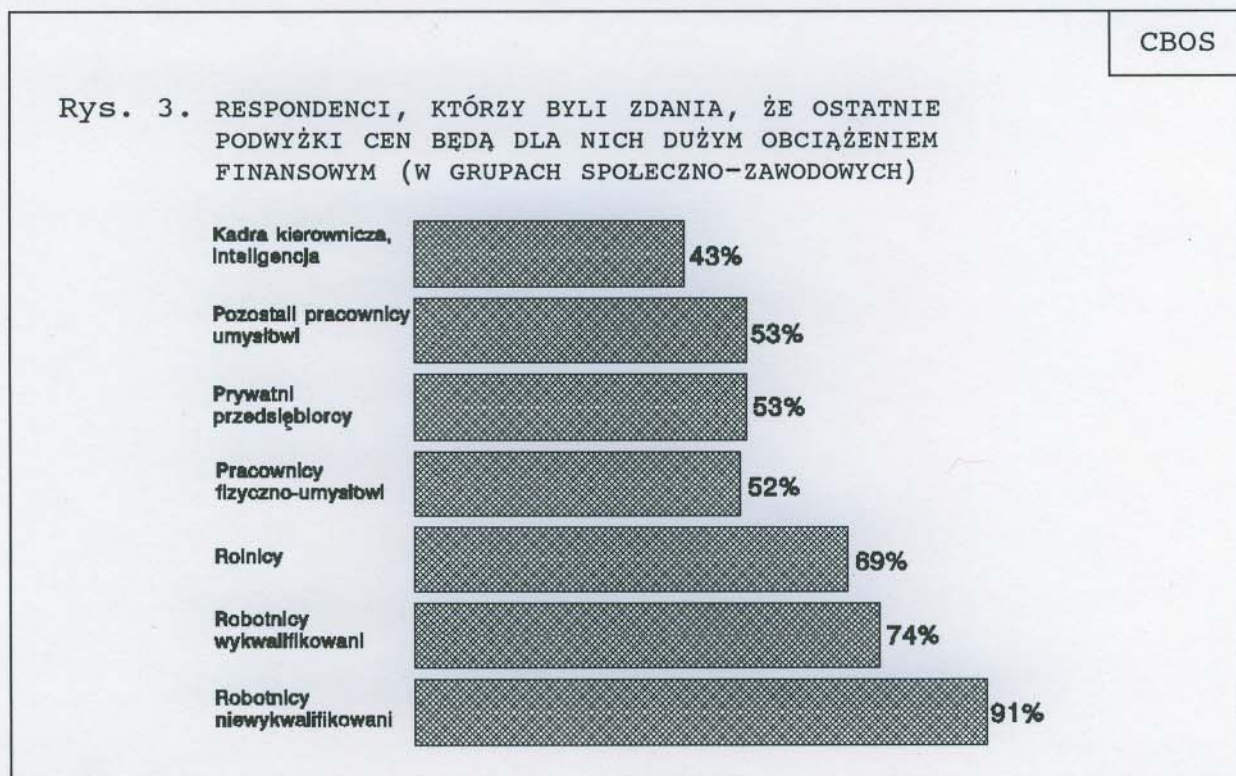
Tabela 1

w procentach

| W jakim stopniu ostatnie podwyżki cen odbijają się na sytuacji Pana(i) gospodarstwa domowego? | Reakcje na podwyżki cen | | | | Ogółem |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------|-------|------------|-------------|--------|
| | Oburzenie | Obawa | Rezygnacja | Zrozumienie | |
| Nie odczuję w ogóle bądź w niewielkim stopniu | 39 | 49 | 6 | 6 | 5 |
| Dam sobie radę | 42 | 45 | 11 | 2 | 25 |
| Będą dla mnie dużym obciążeniem finansowym | 68 | 26 | 6 | 0 | 70 |

Respondenci, którzy byli zdania, że styczeniowe podwyżki opłat za gaz i elektryczność nie odbiją się na ich budżetach domowych lub odbiją się tylko w niewielkim stopniu, przede wszystkim wyrazili obawę przed wzrostem cen (49%), rzadziej natomiast odczuwali oburzenie (39%). Podobnie reagowały osoby, które były przekonane, że mimo wzrastających opłat za nośniki energii jakoś "dadzą sobie radę". Jednak wśród tych osób stopień zrozumienia dla podwyżek był niższy niż w grupie poprzedniej. Najbardziej gwałtownie reagowali respondenci, dla których wzrost cen będzie - ich zdaniem - dużym obciążeniem finansowym (68% oburzonych). Jednocześnie nawet w minimalnym stopniu nie byli oni przekonani do opinii, że stopniowe podwyżki cen nośników energii są konieczne w obecnej sytuacji gospodarczej.

Mimo powszechnego niemal uczucia oburzenia i lęku przed skutkami podwyżek cen blisko 1/3 ankietowanych podchodzi do tego wydarzenia z pewną dozą umiarkowanego optymizmu (tab. 1). Do osób tych należą przede wszystkim pracownicy umysłowi i prywatni przedsiębiorcy. Niemniej jednak aż 70% respondentów ocenia, że wzrost cen nośników energii będzie dla nich dużym obciążeniem finansowym. Przekonani są o tym robotnicy, zwłaszcza niewykwalifikowani, oraz rolnicy (rys. 3).



Ocena stopnia, w jakim podwyżki cen odbijają się na sytuacji finansowej gospodarstw domowych jest silnie związana z oceną kondycji materialnej własnego gospodarstwa oraz wysokością dochodu na osobę w rodzinie. Ogólnie rzecz ujmując, im niższa samoocena ekonomiczna i mniejszy dochód, tym groźniejsze przewidywania dotyczące skutków podwyżek cen (tab. 2).

Tabela 2

w procentach

| Materialne warunki życia (samoocena) | W jakim stopniu ostatnie podwyżki cen odbijają się na Pana(i) gospodarstwie domowym? | | |
|--------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------|----------------|--------------------------------------------|
| | Nie odczuję skutków podwyżek w ogóle lub odczuję w niewielkim stopniu | Dam sobie radę | Będą dla mnie dużym obciążeniem finansowym |
| Złe | 2 | 11 | 87 |
| Ani dobre, ani złe | 4 | 30 | 66 |
| Dobre | 16 | 54 | 30 |

Reakcje na podwyżkę cen benzyny

W chwili obecnej trudno jest jeszcze określić, w jakim stopniu nowe ceny gazu, ciepłej wody i elektryczności odbijają się na budżetach domowych respondentów, a co za tym idzie - na ich sposobie adaptacji do nowych warunków finansowych. Natomiast w przypadku benzyny efekt nowych cen może być natychmiastowy. Wzrost kosztów eksploatacji samochodu dotyczy bowiem 55% rodzin w Polsce. (Taka liczba osób zadeklarowała jego posiadanie w swoim gospodarstwie domowym.)

Jedną z możliwych reakcji na zmianę cen paliw jest ograniczenie korzystania z samochodu. W ciągu ostatnich sześciu miesięcy rzadziej korzystało z samochodu 59% respondentów, a w ciągu ostatniego miesiąca 60%. Przyczyną tych ograniczeń może być nie tylko podwyżka cen benzyny, lecz także sezon zimowy, który, jak wiadomo, sprzyja czasowemu wyłączeniu z ruchu drogowego wielu kierowców.

Czy Pan(i) lub Pana(i) rodzina ograniczyliście korzystanie z samochodu:

| | Tak | Nie |
|-------------------------------------------------|-----|-----|
| - w ciągu ostatnich sześciu miesięcy (n=623) | 59% | 41% |
| - w ciągu ostatniego miesiąca (n=610) | 60% | 40% |

Aby w przybliżeniu oszacować efekt ostatniej podwyżki cen paliw, spośród wszystkich użytkowników samochodów wyodrębniliśmy osoby, które ograniczyły jazdę samochodem dopiero w lutym i nie stosowały takich ograniczeń w ciągu ostatniego pół roku. Ich zachowanie prawdopodobnie zostało podyktowane wzrostem cen benzyny. Grupa ta stanowi 5% użytkowników samochodów. Natomiast 37% posiadaczy samochodów stwierdziło, że nie oszczędza na benzynie.

Kwestią, która wylania się przy okazji omawiania reakcji społecznych na podwyżki cen nośników energii, jest analizowany przez CBOS w comiesięcznych sondażach poziom nastrojów społecznych. W omawianym okresie - tj. w lutym i marcu '93 - nie nastąpiła zmiana nastrojów

społecznych. Mimo deklarowanego oburzenia i obawy przed skutkami podwyżek cen, w porównaniu ze styczniem nie obniżył się wskaźnik ani oceny materialnych warunków życia ludzi w Polsce, ani oceny sytuacji własnej rodziny. Drugi ze wskaźników nieco nawet wzrósł, choć był to wzrost minimalny (w granicach błędu statystycznego). Bardziej optymistyczne niż w styczniu są również prognozy najbliższej przyszłości. Ogólnie rzecz biorąc, po grudniowym załamaniu się nastrojów od nowego roku utrzymują się one na stałym, choć dosyć niskim poziomie³.

Sposoby radzenia sobie w sytuacji kłopotów finansowych

W sytuacji kłopotów finansowych możliwe jest przyjęcie różnych postaw: aktywnej, skierowanej na powiększanie dochodu, bądź pasywnej - polegającej na ograniczaniu potrzeb i oczekiwaniu pomocy. Wskazania respondentów dotyczące sposobów radzenia sobie z problemami finansowymi przedstawiono w tabeli 3. Tabela ta zawiera jednocześnie porównanie wyników badań z listopada ubiegłego roku z wynikami uzyskanymi obecnie. Jak widać, ze względu na krótki trzymiesięczny okres wzory postępowania ankietowanych zasadniczo się nie zmieniły. Zmniejszył się odsetek osób, które w sytuacji kłopotów finansowych zaciągają

³ Zob. komunikat CBOS: "Nastroje społeczne w lutym '93", luty 1993 r.

pożyczki (o 8 punktów procentowych), zwiększyła się natomiast grupa respondentów korzystających z pomocy rodziny lub krewnych (o 7 punktów) oraz sięgających do oszczędności (o 4 punkty).

Tabela 3

| Jak postępuje się w Pana(i) rodzinie, kiedy dochody są za niskie w stosunku do potrzeb? | Odsetek odpowiedzi twierdzących | |
|-----------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------|----------|
| | listopad '92 | luty '93 |
| Ograniczamy wydatki | 87 | 89 |
| Rezygnujemy z wydatków na niektóre cele | 71 | 73 |
| Zaciągamy pożyczki | 38 | 30 |
| Sięgamy do oszczędności | 19 | 23 |
| Otrzymujemy pomoc od rodziny | 18 | 25 |
| Podejmujemy dodatkowe zajęcia zarobkowe | 15 | 18 |
| Zwracamy się o pomoc do różnych instytucji (np. do PCK, opieki społecznej) | 12 | 9 |

Uzyskane dane świadczą o tym, że w naszym kraju najpowszechniejszą formą radzenia sobie z kłopotami pieniężnymi jest ograniczanie wydatków lub rezygnacja z wydatków na niektóre cele. Wiele osób (przeważnie młodych) korzysta również z pomocy rodziny i sięga do oszczędności. Rośnie też grupa osób, które podejmują prace dodatkowe. Kwestia ta będzie omówiona dokładniej w odrębnym komunikacie.

Dodatkowe zajęcia podejmują przede wszystkim pracownicy umysłowi wyższego i niższego szczebla, natomiast robotnicy, w tym zwłaszcza niewykwalifikowani, są zdani w większości na dochody z pracy podstawowej. Być może jest to wynikiem braku możliwości dodatkowego zarobkowania lub braku odpowiednich wzorów i tradycji. Dotyczy to także znacznego odsetka rolników, prawdopodobnie ze względu na specyfikę ich zawodu. Blizsze

przyjrzenie się danym na temat pracy dodatkowej wskazuje, że około 5% respondentów wykonuje takie prace regularnie, natomiast około 13% pracuje "po godzinach" dorywczo (tab. 4).

Tabela 4

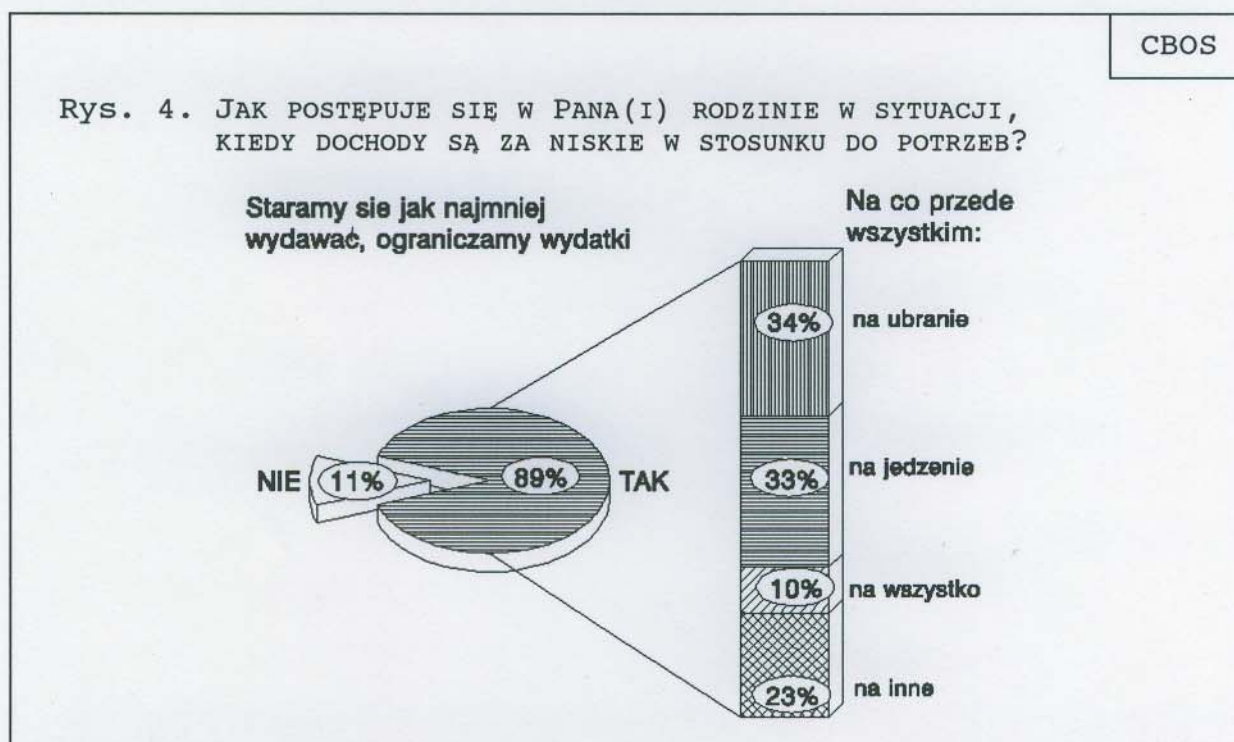
w procentach

| GRUPY SPOŁECZNO-ZAWODOWE | Wskazania respondentów podejmujących dodatkowe zajęcia zarobkowe: | | Wskazania respondentów nie podejmujących dodat- kowych zajęć zarobkowych |
|------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------|----------------------|--------------------------------------------------------------------------------|
| | regularnie | od czasu do czasu | |
| Kadra kierownicza, inteligencja | 19 | 14 | 67 |
| Pracownicy umysłowi niższego szczebla | 1 | 12 | 87 |
| Pracownicy fizyczno- -umysłowi | 5 | 12 | 82 |
| Robotnicy wykwalifi- kowani | 5 | 21 | 74 |
| Robotnicy niewykwa- lifikowani | 1 | 6 | 93 |
| Rolnicy | 7 | 9 | 84 |
| Prywatni przedsiębiorcy | 2 | 11 | 87 |
| Ogółem | 13 | 5 | 82 |

Zróżnicowania przedstawione w tabeli 4 są istotne statystycznie, jednak ze względu na niewielkie liczebności w poszczególnych kategoriach społeczno-zawodowych wyniki tabeli należy traktować z pewną ostrożnością.

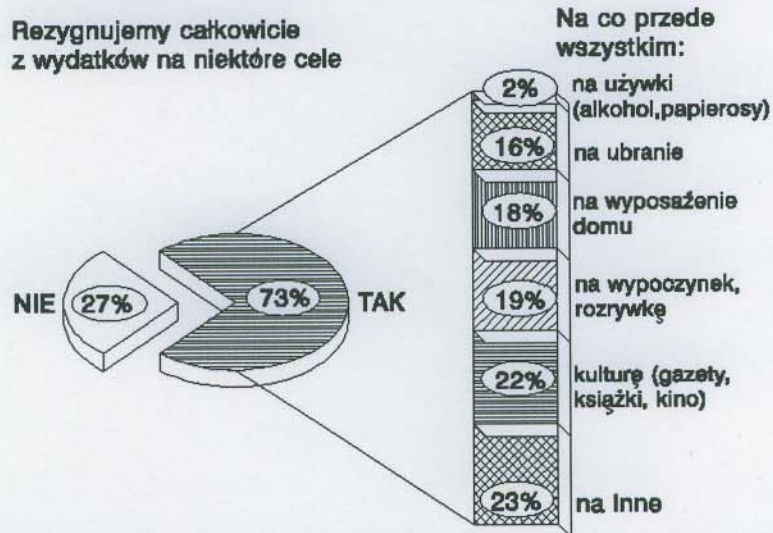
Dane wskazują, że respondenci "dorabiający" do pensji rzadziej niż pozostali deklarowali oburzenie wzrostem cen nośników energii, a także mniej obawiali się skutków podwyżki cen. Prawdopodobnie są to osoby, które dzięki pracy dodatkowej mają większe dochody.

Ograniczanie wydatków na niektóre cele jest w sytuacji kłopotów finansowych powszechnie stosowanym sposobem postępowania niezależnym od statusu materialnego czy społeczno-zawodowego respondentów. Deklarowane ograniczenia najczęściej dotyczą ubrania i jedzenia. Co dziesiąty ankietowany przyznaje, że ogranicza wydatki "na wszystko" (rys. 4).



Deklarowana przez respondentów rezygnacja z niektórych wydatków dotyczy przede wszystkim wydatków na cele kulturalne. Blisko 1/4 ankietowanych nie kupuje książek ani gazet, nie chodzi do kina, teatru itp. Prawie równie często badani rezygnują z turystyki, wypoczynku związanego z wyjazdami na urlop i podróżami, nie dokonujemy zakupu nowych sprzętów do gospodarstwa domowego i nowych ubrań (rys. 5).

Rys. 5. JAK POSTĘPUJE SIĘ W PANA(I) RODZINIE W SYTUACJI, KIEDY DOCHODY SĄ ZA NISKIE W STOSUNKU DO POTRZEB?



O ile ograniczanie wydatków jest powszechnie stosowaną praktyką oszczędzania, o tyle całkowite rezygnowanie z wydatków na pewne cele dotyczy przede wszystkim osób wykonujących pracę fizyczną i fizyczno-umysłową (zob. tabele aneksowe). Pracownicy umysłowi nie są skłonni w takim samym stopniu jak pozostałe grupy społeczno-zawodowe ulegać wyrzeczeniom, zwłaszcza w przypadku zakupu prasy, książek i wydatków na wypoczynek. Na taki stan rzeczy składa się kilka przyczyn - względnie wyższy dochód na osobę w rodzinie w porównaniu z pozostałymi grupami zawodowymi (związany m.in. z podejmowaniem dodatkowych zajęć zarobkowych) oraz odmienna struktura wydatków w budżetach domowych.

Styczniową podwyżkę cen nośników energii większość respondentów przyjęła z oburzeniem, a także z obawą o przyszłą sytuację materialną własnej rodziny. Wydaje się jednak, że reakcje badanych miały w tym przypadku raczej "deklaracyjny" charakter, jednocześnie bowiem ani w lutym, ani w marcu nie uległy pogorszeniu społeczne nastroje. Nie obniżył się wskaźnik oceny materialnych warunków życia ludzi w Polsce ani wskaźnik oceny własnego standardu życia. Prognozy najbliższej przyszłości są bardziej optymistyczne niż w styczniu. Również podwyżka cen benzyny spowodowała tylko niewielki wzrost liczby osób, które ograniczyły korzystanie z samochodu. Być może skutki ostatnich podwyżek odczujemy dopiero za jakiś czas, na razie jednak większość respondentów przewiduje, że będą one dla nich dużym obciążeniem finansowym. Grupą w największym stopniu oburzoną i - według własnej opinii - bardzo dotkniętą wzrostem cen są pracownicy fizyczni, zwłaszcza robotnicy niewykwalifikowani. Mniej dramatycznie oceniają swoje położenie pracownicy umysłowi i prywatni przedsiębiorcy.

W sytuacji problemów finansowych powszechnie stosowaną praktyką jest ograniczanie wydatków oraz całkowita rezygnacja z wydatków na niektóre cele. Tylko niektóre grupy, aby powiększyć swoje dochody, podejmują dodatkowe zajęcia zarobkowe. Największy odsetek osób "dorabiających" występuje w grupie pracowników umysłowych. Znacznie rzadziej pracują "po godzinach" robotnicy i rolnicy; ci ostatni prawdopodobnie ze względu na specyfikę swojego zawodu.

Tabela 1. Czy w sytuacji, kiedy dochody są za niskie w stosunku do potrzeb, ograniczamy wydatki?

(%)

| | Tak | Nie | Liczba osób |
|-----------------------------|-----|-----|-------------|
| Ogółem | 89 | 11 | 1253 |
| Płeć | | | |
| Mężczyźni | 87 | 13 | 565 |
| Kobiety | 90 | 10 | 688 |
| Wiek | | | |
| do 24 lat | 88 | 12 | 166 |
| 25-34 | 83 | 17 | 223 |
| 35-44 | 93 | 7 | 276 |
| 45-54 | 92 | 8 | 216 |
| 55-64 | 91 | 9 | 192 |
| 65 lat i więcej | 84 | 16 | 179 |
| Miejsce zamieszkania | | | |
| Wies | 90 | 10 | 505 |
| Miasto do 20 tys. | 93 | 7 | 140 |
| od 21 do 100 tys. | 85 | 15 | 232 |
| 101-500 tys. | 82 | 18 | 228 |
| 501 tys. i więcej mieszk. | 95 | 5 | 148 |
| Region | | | |
| Północny | 91 | 9 | 163 |
| Zachodni | 87 | 13 | 111 |
| Środkowozachodni | 91 | 9 | 184 |
| Środkowy | 97 | 3 | 233 |
| Wschodni | 95 | 5 | 142 |
| Południowo-wschodni | 89 | 11 | 199 |
| Południowo-zachodni | 73 | 27 | 222 |
| Wykształcenie | | | |
| Podstawowe | 90 | 10 | 497 |
| Zasadnicze zawodowe | 86 | 14 | 343 |
| Średnie | 90 | 10 | 341 |
| Wyższe | 85 | 15 | 72 |
| Grupa społ.-zaw. pracujący | | | |
| Kadra kier., inteligencja | 87 | 13 | 57 |
| Prac.umysł.niż.szczebła | 89 | 11 | 96 |
| Pracownicy fiz.- umysł. | 91 | 9 | 56 |
| Robotnicy wykwalifikowani | 80 | 20 | 137 |
| Robotnicy niewykwalifik. | 89 | 11 | 73 |
| Rolnicy | 90 | 10 | 130 |
| Prywatni przedsiębiorcy | 91 | 9 | 46 |
| Bierni zawodowo | | | |
| Renciści i emeryci | 89 | 11 | 383 |
| Uczniowie i studenci | 93 | 7 | 49 |
| Bezrobotni | 94 | 6 | 122 |
| Gospodynie domowe i inni | 90 | 10 | 101 |
| Dochody na jedną osobę | | | |
| Poniżej 500 tys.zł | 96 | 4 | 159 |
| 500 tys. - 999 tys. | 91 | 9 | 348 |
| 1000 tys. - 1499 tys. | 85 | 15 | 352 |
| 1500 tys. - 1999 tys. | 91 | 9 | 179 |
| 2000 tys. i powyżej | 82 | 18 | 192 |
| Ocena własnych war. mater. | | | |
| Złe | 92 | 8 | 539 |
| Średnie | 89 | 11 | 556 |
| Dobre | 76 | 24 | 156 |
| Udział w prakt. religijnych | | | |
| Kilka razy w tygodniu | 75 | 25 | 123 |
| Raz w tygodniu | 91 | 9 | 698 |
| Kilka razy w roku | 89 | 11 | 314 |
| W ogóle nie uczestniczy | 91 | 9 | 113 |
| Ocena kier.rozw.syt.w kraju | | | |
| Dobry kierunek | 87 | 13 | 264 |
| Zły kierunek | 90 | 10 | 786 |
| Trudno powiedzieć | 88 | 12 | 203 |

Tabela 2. Czy w sytuacji, kiedy dochody są za niskie w stosunku do potrzeb, rezygnujemy z wydatków?

(%)

| | Tak | Nie | Liczba osób |
|--------------------------------|-----|-----|-------------|
| Ogółem | 73 | 27 | 1247 |
| Płeć | | | |
| Mężczyźni | 71 | 29 | 561 |
| Kobiety | 75 | 25 | 686 |
| Wiek | | | |
| do 24 lat | 76 | 24 | 164 |
| 25-34 | 67 | 33 | 223 |
| 35-44 | 75 | 25 | 276 |
| 45-54 | 73 | 27 | 215 |
| 55-64 | 78 | 22 | 190 |
| 65 lat i więcej | 70 | 30 | 178 |
| Miejsce zamieszkania | | | |
| Wies | 75 | 25 | 501 |
| Miasto do 20 tys. | 77 | 23 | 140 |
| od 21 do 100 tys. | 71 | 29 | 231 |
| 101-500 tys. | 69 | 31 | 228 |
| 501 tys. i więcej mieszk. | 73 | 27 | 148 |
| Region | | | |
| Północny | 79 | 21 | 163 |
| Zachodni | 73 | 27 | 106 |
| Środkowozachodni | 74 | 26 | 183 |
| Środkowy | 70 | 30 | 233 |
| Wschodni | 76 | 24 | 142 |
| Południowo-wschodni | 79 | 21 | 199 |
| Południowo-zachodni | 64 | 36 | 222 |
| Wykształcenie | | | |
| Podstawowe | 77 | 23 | 492 |
| Zasadnicze zawodowe | 73 | 27 | 342 |
| Średnie | 72 | 28 | 341 |
| Wyższe | 53 | 47 | 72 |
| Grupa społ.-zaw. pracujący | | | |
| Kadra kier., inteligencja | 58 | 42 | 57 |
| Prac. umysł. niż. szczebla | 59 | 41 | 96 |
| Pracownicy fiz. - umysł. | 79 | 21 | 56 |
| Robotnicy wykwalifikowani | 66 | 34 | 133 |
| Robotnicy niewykwalifik. | 77 | 23 | 73 |
| Rolnicy | 72 | 28 | 130 |
| Prywatni przedsiębiorcy | 64 | 36 | 46 |
| Bierni zawodowo | | | |
| Renciści i emeryci | 76 | 24 | 381 |
| Uczniowie i studenci | 87 | 13 | 49 |
| Bezrobotni | 77 | 23 | 122 |
| Gospodynie domowe i inni | 82 | 18 | 100 |
| Dochody na jedną osobę | | | |
| Poniżej 500 tys. zł | 83 | 17 | 157 |
| 500 tys. - 999 tys. | 80 | 20 | 344 |
| 1000 tys. - 1499 tys. | 71 | 29 | 352 |
| 1500 tys. - 1999 tys. | 72 | 28 | 179 |
| 2000 tys. i powyżej | 57 | 43 | 192 |
| Ocena własnych war. mater. | | | |
| Złe | 81 | 19 | 535 |
| Średnie | 71 | 29 | 553 |
| Dobre | 53 | 47 | 156 |
| Udział w prakt. religijnych | | | |
| Kilka razy w tygodniu | 66 | 34 | 123 |
| Raz w tygodniu | 75 | 25 | 696 |
| Kilka razy w roku | 73 | 27 | 312 |
| W ogóle nie uczestniczy | 68 | 32 | 111 |
| Ocena kier. rozw. syt. w kraju | | | |
| Dobry kierunek | 68 | 32 | 261 |
| Zły kierunek | 75 | 25 | 786 |
| Trudno powiedzieć | 73 | 27 | 200 |

Tabela 3. Czy w sytuacji, kiedy dochody są za niskie w stosunku do potrzeb, podejmujemy dodatkowe zajęcia? (%)

| | Tak | Nie | Liczba osób |
|-----------------------------|-----|-----|-------------|
| Ogółem | 18 | 82 | 1252 |
| Płeć | | | |
| Mężczyźni | 19 | 81 | 564 |
| Kobiety | 17 | 83 | 689 |
| Wiek | | | |
| do 24 lat | 21 | 79 | 167 |
| 25-34 | 26 | 74 | 221 |
| 35-44 | 22 | 78 | 276 |
| 45-54 | 15 | 85 | 216 |
| 55-64 | 12 | 88 | 192 |
| 65 lat i więcej | 7 | 93 | 179 |
| Miejsce zamieszkania | | | |
| Wies | 13 | 87 | 505 |
| Miasto do 20 tys. | 23 | 77 | 140 |
| od 21 do 100 tys. | 14 | 86 | 232 |
| 101-500 tys. | 17 | 83 | 228 |
| 501 tys. i więcej mieszk. | 38 | 62 | 148 |
| Region | | | |
| Północny | 17 | 83 | 163 |
| Zachodni | 19 | 81 | 111 |
| Środkowozachodni | 17 | 83 | 184 |
| Środkowy | 21 | 79 | 233 |
| Wschodni | 21 | 79 | 142 |
| Południowo-wschodni | 19 | 81 | 198 |
| Południowo-zachodni | 12 | 88 | 222 |
| Wykształcenie | | | |
| Podstawowe | 9 | 91 | 497 |
| Zasadnicze zawodowe | 18 | 82 | 344 |
| Średnie | 26 | 74 | 339 |
| Wyższe | 41 | 59 | 72 |
| Grupa społ.-zaw. pracujący | | | |
| Kadra kier., inteligencja | 39 | 61 | 57 |
| Prac. umysł. niż. szczebla | 31 | 69 | 96 |
| Pracownicy fiz.- umysł. | 22 | 78 | 56 |
| Robotnicy wykwalifikowani | 18 | 82 | 138 |
| Robotnicy niewykwalifik. | 13 | 87 | 73 |
| Rolnicy | 12 | 88 | 130 |
| Prywatni przedsiębiorcy | 26 | 74 | 46 |
| Bierni zawodowo | | | |
| Renciści i emeryci | 10 | 90 | 383 |
| Uczniowie i studenci | 22 | 78 | 49 |
| Bezrobotni | 20 | 80 | 122 |
| Gospodynie domowe i inni | 21 | 79 | 100 |
| Dochody na jedną osobę | | | |
| Poniżej 500 tys. zł | 10 | 90 | 158 |
| 500 tys. - 999 tys. | 18 | 82 | 349 |
| 1000 tys. - 1499 tys. | 16 | 84 | 352 |
| 1500 tys. - 1999 tys. | 16 | 84 | 179 |
| 2000 tys. i powyżej | 30 | 70 | 192 |
| Ocena własnych war. mater. | | | |
| Złe | 16 | 84 | 540 |
| Średnie | 18 | 82 | 554 |
| Dobre | 24 | 76 | 156 |
| Udział w prakt. religijnych | | | |
| Kilka razy w tygodniu | 10 | 90 | 125 |
| Raz w tygodniu | 15 | 85 | 696 |
| Kilka razy w roku | 21 | 79 | 314 |
| W ogóle nie uczestniczy | 30 | 70 | 113 |
| Ocena kier. roz. w. w kraju | | | |
| Dobry kierunek | 27 | 73 | 264 |
| Zły kierunek | 17 | 83 | 786 |
| Trudno powiedzieć | 11 | 89 | 203 |

Tabela 4. Reakcja na podwyżki cen

(%)

| | Oburzenie | Obawa | Rezygnacja | Zrozumienie | Trudno powiedzieć | Liczba osób |
|--------------------------------|-----------|-------|------------|-------------|-------------------|-------------|
| Ogółem | 60 | 31 | 7 | 1 | 1 | 1250 |
| Płeć | | | | | | |
| Mężczyźni | 60 | 28 | 9 | 1 | 2 | 560 |
| Kobiety | 59 | 33 | 5 | 1 | 1 | 690 |
| Wiek | | | | | | |
| do 24 lat | 57 | 35 | 4 | 1 | 3 | 167 |
| 25-34 | 46 | 40 | 12 | 0 | 1 | 221 |
| 35-44 | 52 | 38 | 9 | 0 | 1 | 276 |
| 45-54 | 68 | 25 | 5 | 2 | 0 | 215 |
| 55-64 | 74 | 20 | 4 | 2 | 1 | 191 |
| 65 lat i więcej | 65 | 25 | 5 | 2 | 3 | 179 |
| Miejsce zamieszkania | | | | | | |
| Wieś | 64 | 28 | 6 | 1 | 2 | 505 |
| Miasto do 20 tys. | 62 | 28 | 9 | 1 | 0 | 140 |
| od 21 do 100 tys. | 59 | 32 | 6 | 0 | 2 | 231 |
| 101-500 tys. | 58 | 32 | 7 | 1 | 1 | 228 |
| 501 tys. i więcej mieszk. | 45 | 41 | 9 | 3 | 1 | 147 |
| Region | | | | | | |
| Północny | 62 | 31 | 7 | 0 | 0 | 163 |
| Zachodni | 62 | 32 | 5 | 1 | 0 | 111 |
| Środkowozachodni | 54 | 35 | 9 | 2 | 0 | 183 |
| Środkowy | 57 | 32 | 10 | 1 | 1 | 231 |
| Wschodni | 53 | 38 | 6 | 1 | 2 | 142 |
| Południowo-wschodni | 61 | 31 | 5 | 2 | 1 | 201 |
| Południowo-zachodni | 67 | 22 | 6 | 1 | 5 | 220 |
| Wykształcenie | | | | | | |
| Podstawowe | 73 | 21 | 4 | 1 | 1 | 495 |
| Zasadnicze zawodowe | 62 | 27 | 8 | 1 | 2 | 345 |
| Średnie | 44 | 44 | 9 | 2 | 1 | 339 |
| Wyższe | 23 | 59 | 13 | 3 | 2 | 71 |
| Grupa społ.-zaw. pracujący | | | | | | |
| Kadra kier., inteligencja | 25 | 55 | 17 | 2 | 0 | 57 |
| Prac. umysł. niż. szczebla | 40 | 50 | 7 | 1 | 1 | 95 |
| Pracownicy fiz.- umysł. | 53 | 40 | 6 | 0 | 2 | 56 |
| Robotnicy wykwalifikowani | 62 | 29 | 6 | 0 | 3 | 137 |
| Robotnicy niewykwalifik. | 70 | 18 | 10 | 2 | 0 | 73 |
| Rolnicy | 67 | 27 | 5 | 0 | 0 | 130 |
| Prywatni przedsiębiorcy | 47 | 36 | 16 | 2 | 0 | 46 |
| Bierni zawodowo | | | | | | |
| Renciści i emeryci | 68 | 24 | 4 | 2 | 2 | 382 |
| Uczniowie i studenci | 45 | 39 | 10 | 2 | 4 | 48 |
| Bezrobotni | 57 | 35 | 8 | 0 | 0 | 122 |
| Gospodynie domowe i inni | 64 | 28 | 5 | 0 | 3 | 101 |
| Dochody na jedną osobę | | | | | | |
| Poniżej 500 tys. zł | 69 | 26 | 4 | 1 | 0 | 159 |
| 500 tys. - 999 tys. | 64 | 28 | 7 | 1 | 1 | 350 |
| 1000 tys. - 1499 tys. | 59 | 32 | 6 | 1 | 2 | 351 |
| 1500 tys. - 1999 tys. | 56 | 34 | 8 | 1 | 2 | 177 |
| 2000 tys. i powyżej | 47 | 38 | 10 | 3 | 2 | 190 |
| Ocena własnych war. mater. | | | | | | |
| Złe | 68 | 24 | 7 | 1 | 1 | 538 |
| Średnie | 56 | 35 | 5 | 1 | 2 | 553 |
| Dobre | 44 | 41 | 11 | 2 | 2 | 156 |
| Udział w prakt. religijnych | | | | | | |
| Kilka razy w tygodniu | 62 | 32 | 3 | 0 | 3 | 125 |
| Raz w tygodniu | 60 | 31 | 6 | 1 | 1 | 696 |
| Kilka razy w roku | 59 | 30 | 8 | 2 | 1 | 314 |
| W ogóle nie uczestniczy | 54 | 31 | 12 | 1 | 1 | 111 |
| Ocena kier. rozw. syt. w kraju | | | | | | |
| Dobry kierunek | 47 | 42 | 7 | 3 | 2 | 263 |
| Zły kierunek | 64 | 27 | 7 | 1 | 1 | 786 |
| Trudno powiedzieć | 59 | 31 | 6 | 0 | 4 | 201 |

Tabela 5. W jakim stopniu podwyżki cen odbijają się na sytuacji Pana(i) gospodarstwa domowego?
 1 - w ogóle się nie odbijają, 2 - odbijają się, ale w niewielkim stopniu, 3 - odbijają się, ale dam sobie radę, 4 - odbijają się i będzie to dla mnie dużym obciążeniem finansowym (%)

| | 1 | 2 | 3 | 4 | Trudno powiedzieć | Liczba osób |
|-----------------------------|----|----|----|----|-------------------|-------------|
| Ogółem | 1 | 4 | 24 | 70 | 1 | 1253 |
| Płeć | | | | | | |
| Mężczyźni | 1 | 4 | 25 | 68 | 1 | 563 |
| Kobiety | 1 | 3 | 23 | 72 | 1 | 690 |
| Wiek | | | | | | |
| do 24 lat | 1 | 6 | 29 | 64 | 0 | 168 |
| 25-34 | 2 | 3 | 26 | 68 | 1 | 223 |
| 35-44 | 1 | 3 | 26 | 69 | 1 | 276 |
| 45-54 | 0 | 3 | 19 | 76 | 1 | 216 |
| 55-64 | 0 | 4 | 23 | 73 | 0 | 192 |
| 65 lat i więcej | 1 | 3 | 23 | 70 | 2 | 178 |
| Miejsce zamieszkania | | | | | | |
| Wieś | 1 | 3 | 24 | 72 | 1 | 506 |
| Miasto do 20 tys. | 2 | 2 | 18 | 78 | 0 | 140 |
| od 21 do 100 tys. | 3 | 5 | 25 | 67 | 0 | 232 |
| 101-500 tys. | 0 | 4 | 24 | 71 | 2 | 228 |
| 501 tys. i więcej mieszk. | 0 | 7 | 30 | 62 | 1 | 148 |
| Region | | | | | | |
| Północny | 2 | 3 | 21 | 73 | 1 | 163 |
| Zachodni | 1 | 4 | 22 | 74 | 0 | 111 |
| Środkowozachodni | 0 | 3 | 27 | 69 | 1 | 184 |
| Środkowy | 0 | 4 | 30 | 67 | 0 | 231 |
| Wschodni | 3 | 3 | 24 | 69 | 1 | 142 |
| Południowo-wschodni | 0 | 4 | 19 | 76 | 1 | 201 |
| Południowo-zachodni | 2 | 4 | 25 | 66 | 2 | 222 |
| Wykształcenie | | | | | | |
| Podstawowe | 1 | 3 | 20 | 75 | 1 | 495 |
| Zasadnicze zawodowe | 0 | 3 | 18 | 78 | 1 | 345 |
| Średnie | 0 | 5 | 31 | 63 | 1 | 341 |
| Wyższe | 7 | 7 | 50 | 36 | 0 | 72 |
| Grupa społ.-zaw. pracujący | | | | | | |
| Kadra kier., inteligencja | 10 | 5 | 42 | 43 | 0 | 57 |
| Prac.umysł.niż.szczebla | 0 | 7 | 40 | 53 | 0 | 96 |
| Pracownicy fiz.- umysł. | 0 | 9 | 36 | 52 | 3 | 56 |
| Robotnicy wykwalifikowani | 1 | 3 | 21 | 74 | 0 | 139 |
| Robotnicy niewykwalifik. | 0 | 2 | 7 | 91 | 0 | 73 |
| Rolnicy | 0 | 1 | 29 | 69 | 0 | 130 |
| Prywatni przedsiębiorcy | 1 | 6 | 40 | 53 | 0 | 46 |
| Bierni zawodowo | | | | | | |
| Renciści i emeryci | 0 | 3 | 19 | 76 | 1 | 381 |
| Uczniowie i studenci | 4 | 5 | 46 | 43 | 2 | 49 |
| Bezrobotni | 0 | 2 | 15 | 83 | 0 | 122 |
| Gospodynie domowe i inni | 0 | 2 | 17 | 78 | 3 | 101 |
| Dochody na jedną osobę | | | | | | |
| Poniżej 500 tys.zł | 0 | 1 | 14 | 85 | 0 | 159 |
| 500 tys. - 999 tys. | 0 | 2 | 16 | 82 | 0 | 348 |
| 1000 tys. - 1499 tys. | 1 | 2 | 23 | 72 | 2 | 352 |
| 1500 tys. - 1999 tys. | 1 | 7 | 29 | 61 | 1 | 179 |
| 2000 tys. i powyżej | 2 | 8 | 48 | 42 | 1 | 192 |
| Ocena własnych war. mater. | | | | | | |
| Złe | 1 | 1 | 11 | 87 | 0 | 541 |
| Średnie | 0 | 4 | 30 | 65 | 1 | 554 |
| Dobre | 4 | 12 | 53 | 28 | 2 | 156 |
| Udział w prakt. religijnych | | | | | | |
| Kilka razy w tygodniu | 2 | 2 | 19 | 76 | 0 | 125 |
| Raz w tygodniu | 1 | 4 | 24 | 70 | 1 | 697 |
| Kilka razy w roku | 0 | 3 | 24 | 71 | 1 | 314 |
| W ogóle nie uczestniczy | 0 | 4 | 36 | 59 | 1 | 113 |
| Ocena kier.rozw.syt.w kraju | | | | | | |
| Dobry kierunek | 2 | 7 | 36 | 53 | 2 | 264 |
| Zły kierunek | 0 | 2 | 22 | 75 | 0 | 787 |
| Trudno powiedzieć | 1 | 4 | 19 | 74 | 2 | 203 |

Tabela 6. Czy Pan(i) lub ktoś z członków Pana(i) najbliższej rodziny ma samochód?

(%)

| | Tak | Nie | Liczba osób |
|-----------------------------|-----|-----|-------------|
| Ogółem | 55 | 45 | 1255 |
| Płeć | | | |
| Mężczyźni | 56 | 44 | 565 |
| Kobiety | 55 | 45 | 690 |
| Wiek | | | |
| do 24 lat | 56 | 44 | 168 |
| 25-34 | 61 | 39 | 223 |
| 35-44 | 63 | 37 | 276 |
| 45-54 | 61 | 39 | 216 |
| 55-64 | 44 | 56 | 192 |
| 65 lat i więcej | 41 | 59 | 179 |
| Miejsce zamieszkania | | | |
| Wies | 55 | 45 | 507 |
| Miasto do 20 tys. | 57 | 43 | 140 |
| od 21 do 100 tys. | 55 | 45 | 232 |
| 101-500 tys. | 51 | 49 | 228 |
| 501 tys. i więcej mieszk. | 62 | 38 | 148 |
| Region | | | |
| Północny | 50 | 50 | 163 |
| Zachodni | 55 | 45 | 111 |
| Środkowozachodni | 64 | 36 | 184 |
| Środkowy | 62 | 38 | 233 |
| Wschodni | 56 | 44 | 142 |
| Południowo-wschodni | 49 | 51 | 201 |
| Południowo-zachodni | 51 | 49 | 222 |
| Wykształcenie | | | |
| Podstawowe | 43 | 57 | 497 |
| Zasadnicze zawodowe | 55 | 45 | 345 |
| Średnie | 68 | 32 | 341 |
| Wyższe | 81 | 19 | 72 |
| Grupa społ.-zaw. pracujący | | | |
| Kadra kier., inteligencja | 82 | 18 | 57 |
| Prac.umysł.niż.szczebła | 74 | 26 | 96 |
| Pracownicy fiz.- umysł. | 67 | 33 | 56 |
| Robotnicy wykwalifikowani | 52 | 48 | 139 |
| Robotnicy niewykwalifik. | 43 | 57 | 73 |
| Rolnicy | 59 | 41 | 130 |
| Prywatni przedsiębiorcy | 85 | 15 | 46 |
| Bierni zawodowo | | | |
| Renciści i emeryci | 44 | 56 | 383 |
| Uczniowie i studenci | 63 | 37 | 49 |
| Bezrobotni | 52 | 48 | 122 |
| Gospodynie domowe i inni | 55 | 45 | 101 |
| Dochody na jedną osobę | | | |
| Poniżej 500 tys.zł | 48 | 52 | 159 |
| 500 tys. - 999 tys. | 48 | 52 | 350 |
| 1000 tys. - 1499 tys. | 54 | 46 | 352 |
| 1500 tys. - 1999 tys. | 63 | 37 | 179 |
| 2000 tys. i powyżej | 71 | 29 | 192 |
| Ocena własnych war. mater. | | | |
| Złe | 47 | 53 | 541 |
| Średnie | 57 | 43 | 556 |
| Dobre | 77 | 23 | 156 |
| Udział w prakt. religijnych | | | |
| Kilka razy w tygodniu | 41 | 59 | 125 |
| Raz w tygodniu | 57 | 43 | 698 |
| Kilka razy w roku | 57 | 43 | 314 |
| W ogóle nie uczestniczy | 58 | 42 | 113 |
| Ocena kier.rozw.syt.w kraju | | | |
| Dobry kierunek | 63 | 37 | 264 |
| Zły kierunek | 54 | 46 | 788 |
| Trudno powiedzieć | 51 | 49 | 203 |